# СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 140. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 18. червня 1931. VOL. XXXIX. No. 140. Jersey City, N. J., Thursday, June 18, 1931. THREE CENTS.


## ГУВЕР ЗВЕЛИЧУЄ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДІНҐА

### ПЯТНУЄ ЙОГО ПРИЯТЕЛІВ, КОТРІ НАДУЖИЛИ ДОВІРЯ І ЗРАДИЛИ НЕ ТІЛЬКИ ГАРДІНҐА, АЛЕ Й КРАЙ.

МЕРІОН (Огайо). — 20,000 людей прибули на посвячення памятника, під яким спочивають тіла бувшого президента Гардінґа і його жінки.

Між бесідниками, котрі згадали Гардінґа, були: президент Гувер і бувший президент Кулидж. Президент Гувер змалював Гардінґа як великого патріота, людину чутливу й мягкого серця, яка віддавалася з повним довірям до своїх приятелів. І саме ті приятелі причинилися до трагічного кінця президента, бо вже за життя його почали виходити на яв ріжні скандали. Президент не згадував ніяких імен, але всі знали, що відноситься в першу чергу до нафтових скандалів, в які був заплутаний Алберт Фол, тодішній секретар справ внутрішних. Президент підчеркнув далі, що ніяка кара не є замала для тих, котрі підривають своїми вчинками довіря народу до уряду. Оте саме підірвання довіря було, по словам Гувера, трагедією Гардінґа.

Гувер і Кулидж змалювали потім ті важкі часи, в яких прийшов Гардінґ до влади, та його заслуги в упорядкованню довгів, буджету, робітничих, хліборобських, ветеранських і інших справ.

Замітне те, що зараз за Гувером сидів Гери М. Доґерті, ґенеральний прокуратор у кабінеті Гардінґа, котрого потім змушено до уступлення у звязку з нафтовими скандалами. Доґерті й Гувер не говорили до себе, ні не віталися.

### ТРЕБА НОВИХ МЕТОД ПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ.

НЮ ЙОРК. — Ґовернор Алберт Річі з Мериленд заявив делегатам конвенції „Адвертайзінґ Федерейшен оф Америка", що світ стоїть перед надзвичайними змінами, які принесуть з собою цілком інші методи людського взаімновідношення.

Річі твердить, що теперішня адміністрація не здає собі справи з положення, в якім знаходиться тепер Америка. І тому вона не є ніяким провідником у внутрішних справах ні на міжнародній арені. Річі каже далі, що в Америці мусить повстати новий тип керовника державними справами, а той тип повинен створити бизнес. Отакий бизнесовий державний провідник зможе допера приступити до стабілізації бизнесу, усунення безробіття і знищення економічної депресії.

### КЕПОН ПІДДАВСЯ.

ШИКАҐО. — Ватажка бандитів, Ал Кепона, так притиснули в суді до муру, що йому не залишилося нічого іншого, а тільки презнатися до вини і рахувати на милосердя суду.

Кажуть, що його можуть засудити на кару 30-літньої тюрми і заплату $90,000 за те, що не платив літами доходових податків. Його оборона певна, що Кепон дістане тільки 3 роки тюрми.

### ПЯТЬДНЕВНИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ ЗАМІСЦЬ ВАКАЦІЙ.

ШИКАҐО. — Мейор Чермак пропонує, щоби міські урядники працювали тільки 5 днів на тиждень і побирали таку саму платню як досі, а замісць того щоби не брали вакацій.

### В НІКАҐАҐВІ ЗАБИТО ДВОХ МАРИНАРІВ.

МАНАҐВА (Нікараґва). — Нікараґванські повстанці вбили в останній сутичці з американськими маринарами двох американських офіцирів.

### ГОСТРІ СУДОВІ ЗАБОРОНИ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ.

ПИТСБУРҐ. — Судде Ґ. Ґ. Ровенд видав інджонкшен, звернений проти „Нешенел Майнерс Юніон, забороняючий тим, що стоять під її проводом, право пікетовання і згромадження на публичних дорогах в сусідстві „Консолідейтед Кол Компані".

Оте судове зарядження вважають небувалим явищем в історії західної Пенсилвенії. Являється воно прямо визовом тому всьому, що проголошує стейтова адміністрація в справі спокійних зборів і походів, які гарантував ще окремо ґовернор Пинчо у своїм письмі до шерифів округів.

Інджонкшен судді Ровенда забороняє всяку акцію страйкуючих робітників, яка би обтяжувала, висмівала чи зневажала страйколомів, урядовців чи власників компанії, а навіть їх родину.

7,000 голодуючих майнерів відбули тримилевий похід з дітьми і жінками в спокою й порядку та під американським прапором і станули перед „Вашинґтон Кавнті Кортгавз", куди вислали делегацію, яка домагалася безробітної пайки, безплатного молока для дітей, випущення на волю арештованих страйкарів та права на пікетовання.

### ЗА ЩО ВЖЕ АРЕШТУЮТЬ.

До села Вертелки, зборівського повіту, приїхав за попереднім дозволом повітового старости в Зборові дня 3. травня ц. р. аматорський гурток при читальні „Просвіта" з Обарінець, тернопільського повіту, щоби відіграти у Вертелці аматорські вистави. Одначе один з аматорів, а саме Ілько Шевчук, пішов з Обарінець до Вертелки ще передполуднем, так, що маючи досить вільного часу, пішов до церкви на богослуження. Ілько Шевчук мав причеплену до блюзки жовто-синю кокарду. Перед входом до церкви постерунковий державної поліції з постерунку з Мільна, побачивши цю кокарду на грудях Шевчука, почав під церквою здирати кокарду з грудей Шевчука та викликав таке збіговисько, що в часі богослуження люди почали виходити з церкви, бо не знали, що під церквою діється. Під вечір приїхала решта членів аматорського гуртка та всі пішли до будинку місцевої школи і стали приготовлятись до вистави. Коли посходились люди та почалась вистава, на салі зявився той самий постерунковий. В половині вистави повстало на салі замішання, бо постерунковий заарештував Ілька Шевчука, який саме виступав на сцені, так, що Шевчук не мав змоги докінчити своєї ролі. Постерунковий закував Шевчука в кайданки та повів до місцевої громадської канцелярії. Зараз по заарештованю Шевчука пішли до громадської канцелярії начальник громади Василь Сиротюк та ще один радний, які заявили, що вони ручать за Шевчука та просили постерунковога, щоби невинного хлопця пустив на волю. Але постерунковий відповів їм: „В імени права розейсьць ӓен", а радного вхопив таки за груди та викинув за двері. Відтак забрав скованого Шевчука та попровадив на постерунок до Мільна. В Мільні на постерунку скатованого Шевчука постерунковий припняв до постелі, а сам положився спати. Шевчук, скатований та припнятий до постелі, перестояв цілу ніч, а рано комендант постерунку, без списання з арештованим якогонебудь протоколу, пустив Шевчука до дому.

### РУМУНСЬКИЙ СЕНАТОР У ВІДЕНСЬКІМ СУДІ.

Інжинір Вільгельм Копоні, що має також титул румунського сенатора, і його подруга внесли скаргу за обиду проти віденського властителя ресторану Адольфа Шпехта. Сенатор Копоні прийшов з одним капітаном до ресторану й попросив фляшку вина. Кельнер приніс вино, але лиш одну склянку, і запримітив, що п. Шпехт заборонив йому дати сенаторови склянку. Сенатор Копоні чувся ображеним, бо він був не лише гостем, але також властителем дому, в якому був мриміщений ресторан Шпехта. Ще того самого вечера прийшло до сварки між Шпехтом і жінкою сенатора, в бігу якої сказав Шпехт до кельнера: „Принесіть мені склянку води, бо я доторкнувся цеї жінки". За ці слова засудили Шпехта на 50 шілінгів кари. Зате сенатор програв процес, бо він любив випити й розганяти гостей.

### УКРАЇНСЬКА МУЗИКА НА РАДІО В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

В суботу, 20 червня, з місцевої радіо стації W.A.A.M. від години 2 до 4.30 відбудеться концерт в Branch Brook Park. В тім концерті бере участь Український Хор під проводом проф. Ю. Кириченка і виконає слідуючу програму від год. 3.30 до 3.45:

1) Повій вітре; 2) Щедрик, М. Леонтовича; 3) Ой, видно село, Ярославенка; 4) Гандзя, Давидовського.

### КРАКІВСЬКИЙ „КУРЕРОК" ПЕРЕД СУДОМ.

„Ілюстровани Курер Цодзенни" з 14. лютого ц. р. у великій передовій статті при обговорені українських петицій, внесених до Союзу Народів, накинувся в дуже гострій формі й обидливими лайками на особисту честь Н. Я. Григоріїва, голову празького протестаційного комітету, що в імени цього комітету підписав петицію. Як довідуємося, Н. Я. Григоріїв через канцелярію д-ра Шевчука вніс скаргу до суду проти відповідального редактора, пос. ББ, Добровського.

### ВІДКРИТО НОВУ ЗОРЮ З СОНЯШНОЇ СИСТЕМИ.

Директор астрономічної обсерваторії Гарвадського університету подає до публичного відома, що д-р К. Накамура, професор астрономії в японськім університеті в Кіото, відкрив нову зорю соняшної системи. Є це мала зоря, планета. Деколи її видно як зорю 12-тої величини, себто її можна бачити тільки сильним телескопом.

### ВИБУХ ГРАНАТИ В ЗБОЇСЬКАХ.

Юліян Янчишин, 19-літній рільник зі Збоїськ (дільниця В. Львова), оруючи поле, наїхав плугом на гранату, яка з часів війни лежала в землі. Граната вибухнула і ранила Янчишинові очі, лице і руки. Його відвезли до лічниці.

### БІЙКА ВІЗНИКІВ.

В Сокалі побилося двох візників, Шулім Зальцер і Н. Бартошек. Бійка скінчилася так, що Бартошек убив ножем Шуліма Зальцера. Билися вони за якусь дрібну квоту, 10 до 20 золотих.

### ЗАДУШИЛА ДИТИНУ.

В Стрию при вул. Руській 3 в коморі знайдено кістяк дитини, завиненої в пеленки. Поліція вислідила, що дитина служниці Іванни Головатої з Любинців, яка задушила нешлюбне немовля у 7. місяці життя. Арештована Головата призналася до вини.

### ВІДНОСИНИ В ЛЬВІВСЬКИХ ШПИТАЛЯХ.

До львівської положничої клініки зголосилась Анна П. і просила приняти її на час породів до тієї клініки. Через брак місця клініка не приняла її. Тоді ця жінка пішла на Губернаторські Вали і на лавці привела на світ дитину. Щойно тоді ратункове поготівля завезло матір з дитиною до клініки і клініка приняла їх.

### ФРАНЦІЯ ФІНАНСУЄ СВОЇХ САТЕЛІТІВ.

Французька фінансієра уділила Югославії позички на суму 1 міліярда франків.

### АРЕШТУВАННЯ.

Дня 7. травня ц. р. С. Авдієнко в Луцьку ніс харчі для політичних вязнів. Його арештував поліційний аґент. На поліції забрали від нього всі харчі, поперерізували, але нічого каригідного не знайшли. За пару годин його звільнено з тим, що на поліції заявили, що буде мати судову розправу. Слід ствердити, що нема такого закона, який забороняв би громадянам допомагати вязням харчами.

### НОВИЙ ВИПАДОК ЛЕТАРГУ.

В Нойкельні лежав у лічниці 35-літній Вальтер Генчель, хорий на запалення легенів. Одного дня він „помер" і 2 лікарі ствердили смерть. Небіщика винесли до шпитальної трупарні і повідомили родичів покійного, щоб собі забрали трупа. Родичі прийшли, почали ревно плакати, але за хвилину побачили, що небіжчик рушив руками й відкрив очі. Родичі зі страху повтікали. Вбігли лікарі, забрали живого небіщика до лічниці і за пару годин він говорив з родичами.

### ПОЖЕЖІ.

В Ланах, пов. Станиславів, пожежа знищила 9 господарських будинків, вартости 30,000 золотих. В тім же повіті в Пацикові і у Вовчинцях була пожежа, яка спопелила кілька будинків. В Тисьменичанах згоріла цеголня Дмитра Костюка, вартости 1,500 долярів.

### СТУДЕНТ БАРТОШ ПРИЗНАВСЯ ДО ВБИВСТВА КАЗАНІВСЬКОГО.

Студент політехніки Бартош, арештований у звязку з убивством ґімназійного учня Казанівського у Львові, признався до злочину. Зізнав він, що застрілив Казанівського, бо хотів пімститися на ньому за безупинні провокації особистої натури.

### ЖИВЦЕМ ПРИСИПАНИЙ ЗЕМЛЕЮ.

У Варшаві при вул. Славінській викопали свіжу керницю, до якої зліз сторож дому, 60-літній Іван Матушевський. У хвилині, коли Матушевський був у глибині керниці, нагло впала одна стіна і засипала керницю, а в ній нещасного сторожа.

### ЧЕТВЕРО ДІТЕЙ У ПОЛУМЯХ.

В селі Головцях коло Новгородка в домі Івана Грабовського вибухнула пожежа. Тому, що вогонь вибухнув у ночі, полумя охопило 4 дітей, що спали в хаті і всі ці діти згоріли живцем.

### КРИВОПРИСЯГА СВЯЩЕНИКА.

Перед судом у Катовицях відбувається розправа проти священика Война Кокота, якому доказали кривоприсягу. Цей священик присягав двічі, що підписав вексель на 2,000 золотих, а банк доказав, що це не був вексель, тільки рахунок, придатний до дисконту.

### МАТІР ОТРУЇЛА ДИТИНУ.

Варшавський апеляційний суд затвердив присуд окружного суду, який засудив Юліянну Вайду на 12 літ вязниці, за те, що вона отруїла свою 5-літню дитину, щоби загарбати для себе її спадок і вийти вдруге заміж.

## УРЯД БРІНІНҐА ЛИШАЄТЬСЯ ДАЛІ

### ПАРТІЇ ПОГОДИЛАСЯ НА ЙОГО ФІНАНСОВУ ПОЛІТИКУ. СПРАВА РЕПАРАЦІЇ ПРИЙДЕ ДО ОБГОВОРЕННЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Нарешті минула загроза кризи правительства канцлера Брінінґа, яке тепер править без парляменту, як уряд диктатури. Від довшого часу праві й ліві партії домагаються скликання надзвичайного засідання райхстаґу, щоб на нім обговорити фінансові та інші розпорядження уряду, які накладають нові й дуже тяжкі податкові тягарі на населення. Комісія райхстаґу, вислухавши заяву Брінінґа, що вразі скликання засідань парляменту він негайно подасться зі своїм урядом до димісії, відмовилася від скликання надзвичайного засідання райхстаґу.

Димісія уряду Брінінґа тепер грозила ще більшою катастрофою Німеччині, бо тоді Брінінґови не пощастилоб перевести тих фінансових та політичних плянів, які конечно потрібні, щоб уратувати Німеччину від повної катастрофи. Газети підкреслюють мужню постанову соціял-демократів, які в інтересах держави пожертвували своїми партійними інтересами. Брінінґ заявив, що після виконання тих плянів, які він намітив перевести в найближчих часах, уряд його піднесе знову справу перегляду репарацій. Думають, що це він зробить підчас відвідування в липні Німеччини американським секретарем стейту, Стимсоном, а також Мек Донелдом та Гендерсоном. Але з конкретним пляном ревізії репарацій виступить уже тоді, коли Стимсон виїде з Німеччини.

### БОЛЬШЕВИКИ ПРОДАЮТЬ КИТАЙЦЯМ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Большевицький уряд продає китайському урядови свою половину шерів на Східно-Китайській залізниці. Вартість цих шерів виносить 200,000,000 долярів. Большевики не хочуть від Китайців готівки за шери, але домагаються, щоб шери були заплачені звільненням від мита всіх російських виробів та сирівців, що привозитимуться в Китай для продажі.

Таке звільнення російського довозу в Китай від мита на довгі роки відкриває для Росії величезний ринок збуту в Манджурії та в Китаю. Через цю залізницю недавно відбулися кріваві бої між китайськими та російськими військами, які трохи не привели до формальної війни між цими державами. Дорога ця лучить російський Сибір з Владивостоком і проходить через китайську Манджурію. Тепер вона не дає ніяких прибутків шеровцям, бо діяльність її дуже підупала через події в Росії.

### ПОЗИЧКА АВСТРІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Французький уряд рішив звернутися до Ліґи Націй, щоб її заходом була влаштована міжнародня позичка Австрії, якої вона просить від Франції. Для вратування Австрії від фінансової катастрофи їй треба як найскорше дати позичку у висоті 21,000,000 долярів.

### КАТАЛЬОНСЬКА КОНСТИТУЦІЯ.

БАРЦЕЛЬОНА (Каталонія, Еспанія). — Спеціяльна комісія, визначена катальонським урядом, тепер працює над виробленням конституції катальонської републики. Шість членів комісії, яким доручено опрацювати проект конституції, виїхали десь з міста й працюють у секреті.

Сподіваються, що за шість днів вони закінчать свою працю й тоді їх проект буде поставлений на обговорення установчого парляменту.

### БОЛЬШЕВИКИ ЧЕКАЮТЬ ДЛЯ СЕБЕ ЖНИВ У НІМЕЧЧИНІ.

МОСКВА (СССР). — В російських радянських колах сподіваються на скору комуністичну революцію в Німеччині. Вони твердять, що лише комуністична революція може бути виходом з того тяжкого фінансово-економічного й політичного становища, в якім тепер опинилася Німечччина. Московські большевики кажуть, що Німеччина не зможе виконати пляну Йонґа, а також і тих фінансових реформ, які запровадив Брінінґ.

Звичайно про комуністичну революцію в Німеччині большевицькі урядові кола не говорять отверто, лише про це можна довідатися з комуністичної преси.

### РОСІЯ ВИПРОШУЄ КРЕДИТИ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — Французькі торговельно-промислові кола зацікавлені тим, щоб большевикам пощастило дістати від французького правительства 64 міліони долярів кредиту. За цей кредит большевики малиб закупити у Франції ріжні фабрикати.

Большевики знову згодилися розпочати переговори з Францією в справі сплати ними довоєнних російських боргів Франції, при умові, що французьке правительство дасть Росії новий кредит.

### ЗМІНИ В ФІРМІ ПІЛСУДСЬКИЙ І КО.

ВАРШАВА (Польща). — Міністер справ внутрішних, ґенерал Складковський, перейшов на становище товариша військового міністра, як того забажав Пілсудський. Можливо, що заступник премієра, Перацький, стане міністром внутрішних справ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy. | | ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи. | |
|---|---|---|---|
| One year | $7.00 | На рік | $7.00 |
| Six months | 3.75 | На пів року | $3.75 |
| Three months | $2.00 | На три місяці | $2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сіті і Загранице: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $5.00 | На пів року | $5.00 |
| Three months | $2.75 | На три місяці | $2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

## ХОМИШИН В АМЕРИЦІ

Ми вже передали в нашім органі голоси старокраєвої української й польської преси, як і наших кореспондентів з краю, в справі двох пастирських листів, виданих митрополитом Шептицьким і еп. Хомишином в обрядових справах.

І можна би було на тих інформаціях скінчити, як би не та обставина, що ідеї еп. Хомишина поширює в Америці його горячий приклонник, еп. Богачевський. Як відомо, український нарід і Польща витягають навіть з пастирського листа еп. Хомишина про „Византійство" консеквенції, які торкаються нас не тільки з релігійно-обрядового, але й з політично-національного боку. І тому в звязку з тим „Слово Польске" пише виразно, що „Католицька „римська" і „західна" ідеольогія о. Хомишина мусить вести до наказу льояльности руського населення супроти держави, до афірмації державної влади, а навіть до постуляту сильної та суцільної польської держави"., Польські часописи признають згідно, що ідеольогія еп. Хомишина мусить довести до „тісного сціплення руського населення" з польською державою.

Ми поминаємо цілковито отой поганий вплив, який може мати на вірних одної церкви те, що один владика, себто митрополит Шептицький обороняє рідну давнину й каже заховати, що наше, що нам питоме, що нам батьки передали, а другий, себто еп. Хомишин, уважає те все відсталим, пережитим, некультурним і невідповідним духови модерного життя. Нам ходить головно о те, чи можна допустити до нашого народу таку погубну з національно-політичного боку науку, яку проголошує у пастирських листах еп. Хомишин, зрівнуючи з болотом наш національний провід і взиваючи нас покоритися волі Божій і старатись допомагати Польщі стати сильною державою.

Старий край відвернувся у своїй думаючій і свідомій частині від тої роботи, яку повів еп. Хомишин на церковно-народнім полі. Та нашим обовязком є звернути увагу нашої іміґрації, що точнісенько такусаму роботу, яку робить еп. Хомишин у старім краю, виконує в Америці еп. Богачевський. Вони себе доповняють. Еп. Хомишин представляє у своїх листах до вірних еп. Богачевського як „мученика", а еп. Богачевський представляє еп. Хомишина як „великого апостола" і „ревного оборонця". Так пишуть вони про себе, але нарід уважає їх великими народними шкідниками. І такими вони є на ділі.

Іван Беркут.

## ОСТАННІ ОКОПИ УГОДОВСТВА

(Допис з краю).

Скінчились угодові переговори, скінчилося наконець вже й похмілля в тих, що мід-вино пили, та не скінчилося угодовство, яке виходить зі зневіри у власні сили. Угодовство покищо скомпромітоване; воно не має відваги показатися на світло денне, але воно далі живе, а ті всі переговори, які його скомпромітували, ще його підкріпили, бо вони богатьом людям відобрали ту дрібку віри у власні сили, яку вони мали. Угодовці скомпромітувалися й напакостили українському народови, але вони не уступили зі своїх становищ, яких вони вживали не для пожитку, але на шкоду українському народови. Я вже не говорю про епископа Хомишина, котрий напакостив українському народови, вживаючи до цього свого церковного становища, і котрий повинен був з цього одного факту пізнати, що йому як людині, яка не відповідає перед українським народом, не лицювало виступати з роботою, яку роблять відповідальні люди перед народом. Не уступили навіть ті посли, що не мали настільки розуму, щоби пізнати польські наміри в угодових підшептах. Стоять далі на своїх становищах ті всі редактори, що вели угодову політику в своїх газетах. Навіть ті редактори, що вели свої газети до угоди ще заки їм партія чи видавництво дали право на ведення такої лінії, далі лишилися в газетах. Угодовство існує далі, хоча воно, як давніше, скривається.

Та під деяким оглядом воно проявляє дуже живу діяльність. Угодовці ведуть дуже живу акцію проти всіх тих, які ще вірують у власні сили нашого народа. А треба признати, що так, як угодові переговори богатьом людям зламали віру в себе, так само ті самі переговори переконали багатьох, що українському народови нічого ждати від Поляків, що ввесь ратунок українського народу лежить тільки в руках самих Українців. Події послідних місяців заострили значно боротьбу між обома течіями: між течією угодовства та течією власних сил. Загал можна сказати, що угодові тенденції зросли тільки серед інтелігенції, і то передовсім серед тої її частини, що живе далеко від села, що працює по партійних зарядах, що робить високу політику, конферує, тощо. Послідними часами Поляки придумали новий спосіб, чисто московський, на роблення угодових течій серед Українців. Як свого часу большевицький консулят запрошував Українців на ікру, так тепер польська шляхта запрошує українських діячів на „гербату".

Та село й та інтелігенція, що на селі працює, на угодові переговори не ходить, на гербаті не буває, і в угоду не вірить. Вони знають, що Поляки не підуть на згоду з Українцями, що права вести українські школи не привернуть, що прав українського народа до поширення економічного або культурного життя не розширять. Вони далі спираються на власні сили, і чим більше проникають угодовські течії в заряди партій, в редакції газет, в церковні установи, то тим завзятіше працюють ті, що не можуть покладатися на Поляків.

На політичному обрію західних українських земель зарисовується остра боротьба між угодовими й неугодовими течіями. Через те, що кожда партія більше або менше просякнута угодовими стремліннями, ріжниці між ними затираються зовсім. З часом вони будуть існувати тільки на папері. На ділі кожда партія буде в своїм нутрі ділитися на дві: на угодову й протиугодову. Розділ вкритий, бо назовні виступає партія як цілість. Се буде тревати тільки до якогось часу. З часом угодовці з радикальної партії почуються ближчими до угодовців з УНДА як до других радикалів. Партії розпадуться. Люди подібних поглядів всіх партій зійдуться на спільну програму, а проти них стануть люди противних поглядів. Повстане тоді дві партії: угодова й протиугодова. Се буде простіше, як воно є тепер. Тоді кождий буде знати, де він і на чому стоїть, а не так, як нині, де людина виступає на верха радикальним противником угодовців, а в серці угодовець, або навіть на угодовську гербатку ходить.

Заким се станеться, кождій партії життя ненормальне, бо в кождій партії йде внутрішня боротьба між двома напрямами. Рівночасно йде боротьба проти тих верстов, що стоять поза партіями, а які в хвилю перетасовання сил будуть давати одній або другій партії перевагу.

Ходить тут передовсім о цілу масу стоячих далеко від політики кооперативних, культурних і других діячів. Для зєднання їх для себе угодовці послідними часами взялися на кілька штучок. Десь зараз по „пацифікації" стали люди говорити в нас, у краю, що ви там, в Америці, збираєте на допомогу жертвам „пацифікації". Для кого мали піти сі жертви, тут, у краю, ніхто не знав, бо ніхто по ті жертви не відносився. Одні провідники перезрештовані, другі були стероризовані вічною стежею. Ще інші ходили собі спокійно, гейби вони були самі комісарі або воєводи, але й вони не важилися написати листа за допомогою. Ніхто ніякого комітету не складав. Ні одна партія до Америки зі спеціяльною відозвою в справі „пацифікації" не мала відваги віднестися. Аде як пішли чутки, що в Америці збираються великі фонди, то кожда організація зараз запевняла своїх прихильників, що й їй щось капне. Та жертви не скоро приходили. Стали люди нетерпеливитися. Хто то забирає ті великі жертви? Стали одні других підозрівати. Ундівці казали, що се радикали забрали; радикали говорили, що все пропало „як звичайно" в бездонних ундівських кишенях. Вкінці прийшли вісти, що в Америку приїхав якийсь делєґат від революційної організації та збирає в Америці стотисячний доляровий фонд. Значить, що се він забрав сі гроші, що були призначені на старокраєві установи й партії. Значить, тут нічого УНДО-ви нарікати на радикалів, ні радикалам на УНДО. Їх обох „обікрало" УВО. Загорілась в нашах політиків зависть до тих, що в добру пору мали свого делєґата в Америці, та зібрали жнива, тоді як другі спали. Пішли спільними силами проти УВО. Та виразно вони йти не все мали відвагу, мимо польської поліції, і тому воліли ходити боками. Дісталося при тому й американському Обєднанню, і то від радикалів і від клерикалів, і від УНДА. Радикали пускали тут чутки, що Обєднання, се попівська організація, яка піддержує попів і ундівських угодовців, а вони, радикали мають в Америці свою організацію протипопівську й протиугодовську. Та радикалам завдав брехню самий таки епископ Хомишин, коли напав на Рідну Школу за те, що її делєґат в Америці пішов до Обєднання, а се Обєднання, як Хомишинові заручував еп. Богачевський, розбиває греко-католицьку церкву. До кампанії радикалів і Хомишина пристало „Діло", котре ніколи не могло дарувати Обєднанню в Америці, що воно не хотіло дати благословенства на угоду УНДОви, ні долярів на його виборчі фонди. Тут нібито сварилися з собою радикали, клерикали й ундівці, але всі вони чомусь злучилися проти Обєднання. Епископа Богачевського за його нерібство ніхто не критикував, ще й розхвалювали його, нотували кождий його крок, а Обєднання, де могли, там скубли, кождий на свій спосіб: радикали, бо воно церковна організація, церковні угодовці, що воно нібито протицерковне, а ундівці за те, що воно не дає гроший неіснуючому ще в краю центральному допомоговому комітетови, але для УВО.

Провідники українських організацій стали остерігати газети, які явно стояли проти угоди, що цим способом вони биють якраз за угоду, бо як підорветься жертвенність в Америці, то тоді самі освітні й кооперативні провідники будуть кричати за угоду. Та тут якраз ці освітні й кооперативні провідники помилилися, бо вони говорили до людий, які тільки на верха стоять проти угоди, а в середині давно на угоду рішені. Як їм сказали, що своїм писанням проти американських інституцій вони підривають жертвенність в Америці та посередно ведуть до угоди, то замісць перестати цю кампанію, угодовці цю кампанію тільки скріпили.

Як побачили угодовці, що з американських збірок такий знаменитий капітал для ворогів революційної акції, то чому їм не вжити сих самих способів для боротьби проти противників угоди? Отже як почулися чутки про збірки жертв для допомоги жертвам „пацифікації", то угодовці не заперечували вже більше сих чуток, хоча і такі чутки піддержували відвагу й самопевність українських діячів, але ще й їх прибільшували. Вже говорили не про сто тисяч долярів, але про міліон долярів. Угодовці добре рахували, що як діячі зле порахують. свої сили, як зроблять пляни на кращі сподівання ніж життя оправдує, то сей завід мусить відбитися на них тяжко, бо зневірою у власні сили. Так, приміром, хто з Америки жде для своєї організації тисячу долярів на місяць, то ще може їх дістане, але хто жде міліона, той ніколи не діждеться, і як не завтра, то позавтра буде ждати допомоги польського скарбу, як каня дощу.

Ось так кождий зневірений у власні сили, став шахувати американськими фондами. Надії на „американського вуйка" появлялися на кождих зборах. Відбуваються загальні збори одної організації, то один угодовець домагається, щоби всі фонди, зібрані в Америці, віддано до цента на сю організацію. На другий день того самого домагається на зборах другої організації. Як внескодавець радикал, та попирає тільки радикалів, то се йому не перешкаджає ні словом згадати своєї групи, а домагатися, щоби в Америці давали жертви лиш з чужої йому партії. Дзвонять усі дзвони, до церкви скликають, а в ній самі не бувають, і ніхто їх за се в газетах не критикує, а навпаки, широко їм розголос дають, бо все те піддержує угодову лінію.

У сей спосіб угодовство закрадається навіть у ті наші організації, які працювали серед нашого народа, не оглядаючися на польську допомогу, які, навчені самою життєвою практикою, мусіли спиратися на власні сили народа.

Сумні се все й невеселі річи я зібрався вам описати. Хотів би я, щоби їх не було, щоби не було про що писати. Хотів би я, щоби життя було світліще та щоби можна малювати яснішими красками. Та коли чорні хмари нависли, то нічого мені малювати ясно, і ви певно за те мене не будете винувати. Ви зрозумієте, що серед таких умов людина почувається тяжко, однак, скажу отверто й щиро, що були часи, коли життя було ще тяжче. Правда, угодовство нині виступає отвертіще й хитріще, але друга сторона богато сильніща, як вона була колись, і вона теж уміє боротися проти угодовських затій богато краще, як давніще. Звичайно, успіх сеї боротьби не дає мені можливости розкривати наших плянів і нашких засобів перед ворогом. І я, що знаю, як далеко зайшов гнилець угодовства, знаю теж, як недалеко вже хвиля, коли наш нарід остаточно з нього вилічиться. До сього остаточного виличення, треба тільки одного: щоби вже якась відвічальна група сказала отверто, що вона угоду вже зробила, або сю угоду народови показала. Тоді нарід буде мати нагоду сказати своє слово, що він про угоду думає. Бо покищо про угоду говорять тільки так далеко, що народ їх досягнути не може.

Нас тут, у краю, се все не разить, бо ми знаємо, що се все є природні переходи нашого народа, але всякого народа в неволі. Тільки тоді ми виростемо та станемо дозрілим народом, коли ми покажемо, що вмієм дати собі раду з усіми тими, чужими і своїми, що кажуть нам покладатися не на себе, а на чужих.

До вас, американські земляки, ми відносимося передовсім тому, бо й ви, чи хочете, чи не хочете, причиняєтеся до розвязки сего питання, що тепер зачіпає край. Угодові групи вже знають дорогу до Америки. Колишній радикал д-р Назарук, ще будучи там редактором клерикальних газет та дорадником епископа Богачевського, підривав протиугодові течії в краю, пишучи про глупоту давати допомогу для Рідної Школи. Се він зробив те, що гроші, зібрані його групою на край, пішли в руки угодового епископа Хомишина на будову клерикальної газети, в котрій Хомишин відтак з вдячности зробив Назарука редактором, себто на будову клерикальної-угодової групи Хомишина. Сей д-р Назарук і його собрати ще й досі піддержують угодову клерикальну групу, а д-р Назарук, колишній радикал, є нині апостолом наймерзеніщого рабства супроти Польщі. Сей д-р Назарук є ще далі мостом між сими клерикальними угодовцями в Галичині та його старими приятелями в Америці, і, як ми тут зачуваємо, епископ Богачевський при кождій нагоді заступається за всяку лінію епископа Хомишина, на яку тільки сей загонистий чоловік пуститься.

Ви, американські земляки, розумієте добре, що край не все може сказати свій погляд про Назаруків, Хомишиних, Голубовичів, Бачинських і і Певних.

Та ви се можете зробити зовсім безпечно. І ваш голос тут буде богато значити, бо він дасть нам певність, що так як ми думаємо, думають наші земляки у вільнім краю.

Щодо жертв для краю, то ні земляки в Америці памятають, що жертви в руках угодовців піддержують угодовство, а жертви в руках тих, що будують народне життя власними силами народа, є піддержкою віри у власні сили народа.

(Конець).

В. Будзиновський.

## ЧЕРЕЗ КЛАДКУ

Оповідання.

(2)

Одної неділі Прокіп мав величезне щастя. Спіймав риби забогато і не знав, що з нею зробити. Нагадав собі своїх товаришів з партії, обох синів Линика, як нарікали, що не мають щастя, бо аби, котрий з них станув над рікою з вудицею чи з нічницею, вже відкись, неначе зпід землі вискочив, зявився побережник, що пильнує риби. Прокіп загадав зайвину занести Линикам. На добавок надіявся, що за рибу вони почастують його пирогами, яких він давно не нюхав. Надія не завела його. За ті риби Прокопа запросили на обід: саме на гречані пироги з сиром і сметаною. Ті пироги смакували Прокопови тимбільше, бо вчув, що робила їх Текля, шістнадцятилітна гарна донька Линика, його середуща дитина. Прокіп, котрий раньше ще не був у Лиників і нині Теклю бачив перший раз, вдивався в неї як в образ. Вона лиш крадьки позирала на нього. Коли случайно їх погляди зійшлися, паленіла. Коли попоїли, побалакали і Прокіп вже відходив, Текля шепнула до мами:

— Скажіть йому, що у нас пироги що неділі. Як знов буде мати щастя, і як волить пироги, то нехай знов прийде, бо я... бо ми волимо рибу.

— Мати, сміючися, переповіла просьбу доньки, бо й сама любила рибу:

— Мої хлопці не мають щастя, а я рибу так люблю. Ліпше ніж пироги. Як ти волиш пироги, то міняй з нами... Хоч би й що неділі.

Вдоволений з такої оферти, Прокіп відповів:

— Та я... та я не від того, бо риба вже мені переїлася. Отже я й без заміни на пироги приносив би вам. І не лиш в неділю, а що днини. Але чоловік не все має таке щастя, як ось нині. Раз риба не бере, то знов побережники крутяться... Коби то я міг класти нічниці! Але мені тяжко робити се. Треба би в днину наловити бабців*) а тут в лісі робота до смерку. На добавок, як побережники побачать, що кручуся понад рікою, то зараз доміркуються, що я за бабцями на нічниці. Смерком будуть пильнувати, підглядати і або зараз спіймають мене як кину нічницю, або самі вийдуть досвіта і собі возьмуть рибу з моєї нічниці.

— Як тільки ті бабці перешкодою, то ти ними не журися — обізвалась Текля. — В потічку, що пливе через наш садок, тих бабців велика сила. Ніхто й не подумає підглядати, що я роблю, ще й коли вийду. як що днини, в потічку мити посудину. Я наловлю їх. Ти лиш по роботі прийди до нас, пороби нічниці і занеси на ріку.

— То чомуж ти не наловиш тих бабців для своїх братів? — Прокіп спитав несміло. — Чейже й вони знають, як нічниці робити.

— Бо вони знають, що пироги дістануть і без риби. І ліниві вони, ті мої братіки. Скоро прийдуть з роботи, так зараз до миски і лягають спати. До нічниць треба вийти на свитанку, а їх до роботи ледви постягаємо з постелі. І ти, як любиш довго спати, не вдієш нічого. Хтось, що раньше встає, ідучи попри ріку, побачить твою нічницю і витягне її.

— Як знаю, що за рибу дістану пироги зі сметаною, то я й ночував би коло моєї нічниці, щоби хто не вкрав — Прокіп сказав сміючися.

— Колиж бо пироги лише в неділю, а я гадала вже завтра наловити бабців.

— Справді наловиш?

— А чомуж би ні! Мені й у будний день риба смакує. Лиш прийди по роботі. Але з гачками, бо у нас гачків нема. Павло ще мав пару гачків, але що він не має щастя, то коли раз пішов на рибу, спіймав його побережник і здер з нього капелюх. В капелюсі під шевкою були гачки, отже побережник з капелюхом забрав усі гачки... Прийдеш? Щоби я дурно не ловила бабців!

— Прийду. Прибіжу зараз по роботі.

Коли Прокіп відійшов, мама на доньку нагримала:

— Ти вдуріла?! Та що днини риба? Що днини пироги?

— Що днини не буде, бо риба не все бере. І так богато тої риби нема коло нас. Люди вже геть виловили.

— Але хлопчище, замісць по роботі витягнути кости і проспатися, буде сповидати по ріці.

— Коли такий дурний, то нехай!

— Колиж бо він сюди буде лазити що днини. Смерком по бабці, досвіта з рибою.

— Щож нам се шкодить?

— Нам ні, але тобі пошкодить. Піде поговір. Люди скажуть, що він до тебе.

(Далі буде).

*) Мала рибка, уживана за принаду.

Мистер Джан Смит сів із місис Глэдіс Смит до аероплану. Пільот попросив їх:

— Я прошу вас, підчас лету не говорити до мене ні словечка!

Шість годин опісля літак осів у Стокгольмі.

— Чи тепер можу говорити пане пільот?

— Певно!

— Олрайт! Я хотів лише сказати, що тому три години місис Смит випала з літака!

## ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. Запорожська Січ, від. 206 У. Н. Союза, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. С. за уділеня мені допомоги, в сумі $50.00. Складаю також щиру подяку Урядови і Товаришам товариства Запорожської Січи за відвідання мене в часі моєї недуги.

Бажаю як найкращого розвою нашій дорогій організації У. Н. Союзови і тов. Запорожська Січ.

Юрій Іванович,
Іст Блекстон, Масс.

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## НАСТУП „ДІЛА“ НА ОБЄДНАННЯ.

Беручи на хлопський розум, звичайний робітник ніяк не годен розібратися в тім, як це можливо, щоби старокраєва газета „Діло“ могла написати на Обєднання, себто на ту організацію, яка нічого так дуже не пильнує як того, щоби звідси йшла як найбільша поміч для краю.

І не розумію того, що там у краю властиво думають собі про нас, коли беруться говорити про нас і за нас, а без нас. Бо чи Обєднання робить добру роботу чи ні, чи воно посилає на такі цілі, які ми собі бажаємо, це є в першу чергу наша справа. Ми Обєднання збудували, ми його підпираємо й контролюємо, чи через нього висилаємо жертви. І коли ми думаємо, що не угодовими пертрактаціями, а лишень боротьбою може наш нарід висвободитися з ярма, то це не є тільки думка Обєднання, але цілої нашої свідомої імиграції. „Діло“ може собі думати, що „боєва акція“ не є „краєвою акцією“, а ми думаємо, що є, хоч би її осідок був навіть на Марсі. „Діло“ може вирікатися „боєвої акції“, а ми можемо її попирати, хоч бачимо в ній промахи, бо ми ставимо саму справу вище промахів, які є переходові й які можна направити.

Тому хай „Діло“ знає, що воно не нападає тільки на Обєднання, але на цілу імміграцію, себто на ту частину, яка завжди горіла дійсною любовою до рідної землі й ту любов документувала жертвами в грошах і пропагандою в користь української справи. Коли би „Діло“ знало дійсну роботу Обєднання, колиб воно знало яку Обєднання повело протипольську акцію в Америці, то воно прямо не посміло би виступати проти Обєднання, хиба що хотіло би знищити той осередок нашої імиграції, звідки від ряду літ ведеться пропаганда проти наших окупантів і де збирається допомога на піддержання усіх тих чинників, які змагають до визволення і піднесення нашого народу.

Тільки тому, що поступок „Діла“ є руїнницьким, причіпилися до його голосу всі руїнницькі елементи: рутенці, оборонці й большевики. Клерикали станули разом з соціялістами і безвірками большевиками, щоби спільними силами підкопати авторитет Обєднання.

Вже той самий факт показує, яку велику зробило „Діло“ помилку. А ще гірше є те, що воно її ще досі не побачило й не направило.

„Діло“ мусить знати, що Обєднання це є ми самі, американські Українці. Ми добре визнаємося на краєвих відносинах. Ми добре знаємо, що й куди посилати. Неодин з наших робітників був у краю і переконувався на місці про його потреби, як і про те, чи гроші, нами збирані й висилані через Обєднання, доходять у призначені нами місця. Ми навчилися переводити точну контролю і коли ми дорожимо нашим Обєднанням, то тому, що по всіх наших невдачах і зловживаннях громадського гроша ми вкінці збудували таку організацію, яка може бути для кождого приміром чесної й ідейної праці.

Завдавати неслушний удар такій організації, являється національним гріхом.

**Данило Зальопаний,**
Когус, Н. Й.

# ЗІ СПОРТУ.

## PHOENIXVILLE LOSES TO CHESTER UKES.

### U.G.C.A.A NINE OUTPLAYS AND OUTHITS THE FALCONS TO WIN 15 TO 1.

The Ukrainian Greek Catholic Athletic Association of Chester travel to Phoenixville to upset the dope for the A. R. S.. Falcons when they outplayed and outhit the Falcons to win by a large score 15 to 1.

The game was played on the A. R. S. St. Michaels baseball field. The game was a cinch for the Chester Ukes when they score seven runs in the six inning. Kozubal allowed the Phoenix Falcons but four hits and the Ukes collected eighteen hits of which were eight two-base hits. Kozubal got himself out of a tight hole when the bases full with one out, he went to work and struck out the second man and had put out for the third.

The Falcons only run was score on a bad throw from second to home plate. Vance away for games. Write to Michael cons getting a three bace hit.

The U.G.C.A.A. nine has a few more open dates to play away for games write to Michael Oleynick care of U.G.C.A.A. 3118 W. 3rd St., Chester, Pa.

Yours in Sports,
**Michael K. Oleynick.**

# ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

## ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

### Збірка на Рідну Школу.

В неділю, 29. березня с. р., відбувся концерт в честь Тараса Шевченка. На зазив о. М. Кучера переведено збірку на Рідну Школу, з якої прийшло $17. Зібрані гроші переслано через Обєднання на призначену ціль.

**Ілія Стрільбицький,** секр.

## СТ. ЛУІС, МО.

### На Рідну Школу.

На спільнім свяченім яке відбулося 19. квітня с. р. при українській православній церкві св. Володимира, зібрано $24.45 на Рідну Школу, які вислано через Обєднання. Збіркою занялися: Микола Борусевич, Михайло Добромільський і Текля Лесів.

Жертви зложили: по $1: І. Добромільський, М. Борусевич, М. Добромільський, о. В. Дяків, А. Вігай, С. Левіцький, В. Щупляк, Н. Тильович, Я. Чарнов, М. Кульчицький, І. Хомичеський; по 50 ц.: М. Харів, Ю. Микуляк, Є. Пюркевич, В. Лоґуш, І. Любчин, Т. Лесів, Т. Квасна, М. Пюркевич, А. Савіцька, П. Павліковський, О. Ґрамоцький, В. Петришин, М. Бартіш, М. Дмитришин, Н. Ружицький, М. Паращак; по 25 ц.: А. Чайковська, Р. Кокурудз, І. Свірзов, І. Гатлан, М. Круховський, Ю. Добромільська, Ю. Василюка, М. Стеців, І. Онуфрей; по 20 ц.: С. Степяк, П. Іщук; по 15 ц.: Н. Литвицький, Т. Дохват. — Дрібними жертвами зібрано 50 ц. — Разом $23.45.

**о. Василь Дяків.**

## ШИКАҐО, САВТ САЙД, ІЛЛ.

### На українських інвалідів і на визвольну боротьбу.

Товариство „Вільна Україна“, від. 139 У. Н. Союза, переслало через Обєднання $40. Гроші призначені: українським інвалідам $20 і на визвольну боротьбу $20.

За Уряд Тов-а „Вільна Україна“:

**Іван Чайка,** предсідатель;
**Дмитро Волошин,** касієр;
**Василь Липовий,** секр.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.**

# ПРОТОКОЛ

## РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, яке відбулося на днях від 16. до 20. лютого 1931 р.

(Продовження).

(37)

### Дискусія над звітом управителя „Свободи“, Петра Маційовського.

Гол. рад. Т. Михальчук запитує, чи „Свобода“, приймаючи оголошення, знає, від кого вони є. Він бачить нераз у „Свободі“ оголошення ворожих організацій і груп та цікавий знати, чи вони платять таксамо, як і прихильники або члени.

Д-р М. Клим запитує, чи число передплатників прибуло.

Інж. В. Малієвич питає, чи з того приходу, що приходить від членів у вкладках, можна би „Свободу“ видавати без оголошень.

О. Гр. Пипюк звертає увагу, що у фінансовім обороті „Свободи“ теперішний управитель, згідно з директивою минулого річного засідання, завів виплати чеками, про що він у своїм звіті не згадав; а що це є фактом більшої ваги, тому я, як контрольор, цей факт підношу і при тім хочу йому поґратулювати за ясне ведення фінансового книговодства.

А. Питляр хоче, таксамо як д-р Клим, довідатися, чи число передплатників прибуло, а передовсім, чи Обєднання платить за місця в „Свободі“ під свої оголошення, звіти і протоколи.

О. д-р В. Клодницький пропонує, щоби друкувати більше число діточого журналу і розсилати по відділах для пропаґанди.

Ст. Слободян питає, скільки того діточого журналу тепер друкується, відколи заведено реформу, після якої посилається журнал безпосередно на адресу дітей. Скільки коштує редаґованнє одного числа.

Упр. П. Маційовський відповідає:

Щодо запиту гол. рад. Т. Михальчука, то він не провадить системи, після якої можна би провірювати, хто із сторін є членом, або не членом. Коли знає, що сторона є членом, то рахує менше.

Д-рови Климови відповідає, що з самих пренумераторів евіденції не провадить. Знає тільки число членів, а решта йде на рахунок стендів і передплатників: яких 500 до 600 долярів від передплатників, а 180 долярів від стендів.

На запит інж. В. Малієвича заявляє, що „Свободи“ без оголошень видавати неможливо, бо забракло би коло 15,000 долярів річно.

Д-рови о. В. Клодницькому пояснює, що було би можливо видавати тисяч чисел діточого журналу більше і розсилати на адреси відділів, але не думає, щоби цей видаток приніс сподіваний пожиток, бо якраз тому, що посилати до відділів оказалося непрактичним, тепер посилається просто на адреси дітей. Для нас було би лекше і дешевше посилати журнал цілими пакунками до відділів, ніж по примірникови до кождої дитини окремо. Багато з перших посилок пачками до відділів ще й до нині не роздані дітям. З того приводу були негодовання і дорікання, тай треба було зробити реформу. Коли саме це було, точно не памятаю, але здається мені, що це було зараз зпочатку по висилці одного або кількох перших чисел. Це однак можна провірити з книговодства, якого тут під руками не маю.

Добр. Питлярови треба сказати, що в „Свободі“ були і мусять бути ограничення, бо завше давалося місце в „Свободі“ членам і прихильникам. Ворогам орґанізації і її орґану місця не може бути. Щодо Обєднання то воно має таке саме місце і привілеї в „Свободі“, тай на тій самій підставі, тепер після конвенції, як і перед конвенцією.

Гол. рад. Ст. Слободянови, в додатку до того, що було сказане у відповіди на подібне питання о. д-рови Клодницькому, скажу ще, що тільки ті діти не отримують журналу, котрі самі, або їх родичі, або відділові секретарі не прислали тут їх адрес. Щодо кошту видавання журналу то я можу лише сказати, що папір коштує $318. А скільки коштує редаґованнє, хай скаже редакція.

Гол. рад. Т. Михальчук не вдоволений відповідю, бо каже, що „Свободи“ надуживають вороги орґанізації для своїх цілей. Він пропонує, щоби завести контролю, приміром в сей спосіб, щоби відділи У. Н. Союза давали „О. К.“ на всякі дописи й оголошення, або який інший спосіб завести, щоби ворожий організації елемент не міг надуживати популярности нашого органу.

О. Шараварко звертає увагу, що домагання Т. Михальчука є правильні і заслугують на розвагу, однак не в тім місці. Уважаючи, що дискусія над звітом управителя „Свободи“, П. Маційовського, вичерпана, він ставить формальне внесення, щоби йому уділити вотум довіря, принявши його звіт так, як був зложений. Внесенне це, поперте о. Гр. Пипюком, ухвалено.

### Дискусія над звітом голов. Контрольної Комісії.

Ст. Слободян запитує, чому Контр. Комісія в своїм звіті не говорить нічого про діточий журнал.

О. Шараварко, як голова Контр. Комісії, відповідає, що фінансова сторона журналу є включена в загальні зіставлення фінансові. Адміністрація „Свободи“ так ведеться і виказується управителем і тому Контр. Комісія не вважала за потрібне виказувати того в своїм звіті осібно, але обняла загально, так, як це в книговодстві знайшла.

На внесення гол. заст. предс., Юлії Баволяк, поперте гол. радним д-ром М. Климом, формально ухвалено приймити звіт гол. Контр. Комісії так, як був зложений, з уділеннем вотум довіря.

(Далі буде).





# ВЯЧЕСЛАВ ЛИПИНСЬКИЙ І ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

(5)

Захопивши тепер, завдяки п. Скоропадському, провід гетьманського руху в свої руки, беручись за „державне будівництво“, смердяковщина думає, що державу можна збудувати, не прислухуючись до реальних інтересів“, як це роблено досі на Україні з відомим наслідком протягом 1917—1920 рр. Бо чиж такими самими реалістами, як С. Шемет і Ко., що спекулюють на реальнім інтересі земельної власности“ (пор. їх знаменитий „лист в аграрній справі“, оголошений в останньому числі Бюлетеню Гетьм. Управи за липень-серпень 1930 р.) не були українські ееери, що спекулювали на ще більш реальнім „інтересі земельного грабіжа“? — Держави — каже провідна думка моїх „Листів до братів-хліборобів“ — будуються не винюхуванням реальних інтересів, а з гори **принятою ясною державною ідеєю.** Така ідея є одиноким **мірилом вартости** для всяких реальних інтересів, для зрозуміння, які енергії серед народу треба вважати державними і які протидержавними, і що в хаосі реального життя здійсненню ідеї держави помагає, а що заважає.

Панам, знаючим напевно, які реальні інтереси переможуть, очевидно ніяка ідейна організація, а з нею (для такої організації необхідні) ідейні авторитети непотрібні. Знищити авторитет Липинського, а якби це не вдалося, проголосити його божевільним; зломити організаційне Заприсяження; розпорошити організаційне ядро, а тим самим одкрити шлях всяким персональним затіям та амбіціям — хіба ж це не дрібниці у порівнанні з міліонами куркулів, що стихійною силою своїх реальних інтересів скинуть большевиків, збудують українську державу, і посадять Павла Скоропадського за його заслуги перед ними у 1918 р. на гетьманський престол? „Конфлікт Липинський—Скоропадський + Шемет + Скоропис, який тлів уже в самих зародках гетьманського руху і який на щастя цього руху виявився в повній силі вже тепер — пише один з осторонь від цього конфлікту стоячих гетьманців — це зударення не якихось особистих уподобань чи нездорових нервів, як це дехто хоче вмовити, а зударення **означеної монархічно-клясократичної ідеї з браком усякої провідної** ідеї; це зударення тактики **політичного перевиховування українського громадянства** силою зорганізованої ідеї, з тактикою **політичної** спекуляції на взірець реалістичної УНР-івщини“.

Моє домагання віддати на суд всіх гетьманців, а потім виключити з Ради Присяжних розкладаючого нашу ідею і розвалюючого нашу організацію, п. **Сергія Шемета,** зустріло рішучий опір Гетьмана Скоропадського. Цей опір, як тепер показалось, мав свої цілі. **В монархічно-клясократичну ідею п. Скоропадський на ділі ніколи не вірив. Далекосяглого політичного розуму і мужности,** щоби бачити, що Гетьманство на Україні здійснитись може лише по довгій ідейноорганізаційній підготовчій праці, **він не мав.** Отже не диво, що по кількох літах примусового мовчання він стратив терпець „чекати“ і рішив, що треба йому самому шукати шляху до гетьманування — шляху коротшого і більше практичного, ніж вказаний мною шлях політично-морального переродження України монархічно-клясократичною ідеєю. Таким коротшим і більше практичним шляхом видались йому: здобута, завдяки нашій дотеперішній ідейно-організаційній праці, деяка особиста популярність і Шеметівські „реальні інтереси“, тобто, виразно кажучи, **еміґрантська політична спекуляція.** Використовуючи мою фізичну незмогу їздити, і безпосереднім особистим впливом, а не розпучливими листами, кінець завчасу оттаким намірам покласти, п. Скоропадський вступив на цей шлях від часу мого виїзду з Берліну, в осени 1927 р. **За всі ним від того часу зроблені політичні кроки та акти** — зазначую і підкреслюю це для тих, що колись про ці річи довідаються — **він сам несе повну відповідальність.**

Отже від осени 1927 р. почалась боротьба між п. Скоропадським і мною за долю гетьманського руху. Бажаючи найбільшу для своїх плянів перепону — в лиці моєї особи і моєї політичної лінії — усунути, п. Скоропадський зпочатку пробував Шемітівськими писаннями мій авторитет у гетьманських колах знищити, потім за умово ненормального мене оголосити, а одночасно, для задержання при собі ідейних одиниць серед гетьманців, він при всякій прилюдній нагоді відміняв у суперлятивах моє прізвище з додатком, що, мовляв, була високо заслужена, ним глибоко шанована, людина, але від праці розум загубила. Завершенням цієї акції мав бути „перший зїзд гетьманців“, що оце в кількости 10 людей відбувся в липні 1930 р. в Ванзе і що мав „організаційно улеґалізувати“ політичні похорони мої і моєї ідеї так, щоб наївним людям видавалось, що все — крім „недуги В. Липинського“ — залишилось у „гетьманському центрі“ по старому.

На цьому зїзді була ухвалена під президією „правдолюбивого“ п. Скорописа і під патронатом ванзейського гетьмана така резолюція:

„В справі неурядуючого Голови Ради Присяжних В. К. Липинського. Зїзд: вислухавши доклад Гетьманської Управи і ознайомившись з документами й листуванням, що торкається ряду непорозумінь, які за останній час виникали між нині неурядуючим через свою хворобу Головою Ради Присяжних У. С. Х. Д. — В. К. Липинським з одного боку і Радою Присяжних, Гетьманською Управою і поодинокими Гетьманцями з другого боку, констатує, що ні ідеольоґічних, ані програмових причин для згаданих непорозумінь не існує, що єдиним джерелом всіх непорозумінь є фізична недуга п. В. К. Липинського, яка й унеможливила для керуючих органів нашого руху співпрацю з В. К. Липинським по питаннях біжучої реальної політики“.

Отаку „резолюцію“ підписав також і один греко-католицький священик. Підписав, думаю, тому, що той же самий засідаючий тепер в Гетьманській Управі і президії зїзду п. Сергій Шемет, по наказу свого хлібодавця і за порадою „голови“ п. Скорописа, який хвалиться, що моїх „Листів до братів-хліборобів“ не читав і читати часу не має, скоренько вистукав на цій самій машинці і в цім самім передпокою другу резолюцію: „Зїзд констатує, що рух гетьманський розвиватиметься й далі на основах ідейних підвалинах, створених В. К. Липинським“...

(Дальше буде).

## МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЕРРИ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 113, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться 21 червня, в Укр. Гали на Овінс Евеню, точно в годині 2-ій пополудни. Просимо кождого члена прибути на сей мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Секретар і другі урядники мають здати справоздання за пів року. оДвгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо товариська каса вже є на вичерпанию. Член, котрий без важної причини не буде на мітінгу, буде караний грошево. — Йосиф Е. Байтс, предс.; Іван Шафран, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться в суботу, 20-го червня, в годині 7-ій ввечір, в гали церковній, 127 Парк ул. Обовязком є кождого члена прибути на сі збори, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі мусять на сих зборах вирівнати свої залеглости, або хоч явитись на збори, бо в противім разі будуть суспендовані. — К. Марущак, предс.; Н. Рошка, кас.; Я. Децембер, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 137, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня, в годині 2-ій пополудни, в гали парохіяльній при 4-ій улиці. Проситься членів прибути на сей мітінґ, бо контр. комісія здасть піврічне справоздання. Напоминається довгуючих членів, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противім разі будуть суспендовані. — Микола Підгайний, предс.; Филимон Сагатий, кас.; Михайло Колодруб, секр.

ВІЛКС БЕРРІ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на цей мітінґ, бо є важні справи до полагодження, як також урядники і контроля здадуть справоздання за пів року. Довгуючі члени мають вирівнати вже раз свої вкладки, щоби не наражатись на суспендовання. Братська каса не може більше покривати вкладок за членів. Не явившийся без важної причина член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. Бо хоч раз на пів року кождий член повинен бути присутний на мітінгу свого відділу. — Петро Герман, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 20 червня, в годині 8-ій ввечір, в гали У. Н. Дому, 101 Ґренд ул. Обовязком є кождого дчлена явитись на сі збори, бо є много важних справ до полагодження. Довгуючі члени, а особливо ті, котрі свої вкладки посилають, повинні в їм місяци вирівнати залеглости, бо в противім разі наразяться на неприємности. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — М. Баглай, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється всіх членів Бр. св. Володимира, від. 105, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня, точно в годині 3-ій пополудни, в Народ. Домі, 2051 Рован ул. Всі чаени обовязані явитися на мітінгу, бо є важні справи до полагодження, а також маємо вибрати комітет на пікнік 28 червня. Буде справоздание контр. комісії. Довгуючі члени мусять вирівнати свої довги, бо в противім разі будуть суспендовані. Позамісцеві члени мають прислати свої вкладки найдальше до 23-го кождого місяця. Родичі, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, нехай впишуть на мітінгу. — Павло Кознарський, предс., Стефан Крайник, кас.; Стефан оБрис, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 73, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня, точно в год. 10 рано, в гали під ч. 1929 Вестмінстер Стр., коло Олнейвіл Сквер, з причини, що пополудни відбудеться концерт. На сей мітінґ повинні явитись всі члени, бо є дуже важні справи до полагодження. Не явившийся на тім мітінгу член заплатить кару 1 дол. Член, котрий з важної причини не може прийти на мітінґ, має повідомити предсідателя перед мітінгом. — Д. Лободяк, предс., М. Свідер, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 42, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21 червня, в годині 2-ій пополудни, в гали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Кождий член повинен бути на тих зборах. Довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости. Нових членів будемо принимати на тих зборах до Тов. без вступного, а до У. Н. Союза після статута. — Вол. Лелет, предс.; Мих. Гуцалюк, кас.; Мих. Федорів, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна кУраїна, від. 176, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20 червня, в годині 7.30 ввечір, в Укр. Гор. Клюбі, 618 В. Лакавана вЕе. Проситься всіх членів прибути на сі збори. Довгуючі члени нехай постараються вирівнати свої залеглости. — Р. Рубльовський, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній школі при Ривер ул. Проситься всіх довгуючих членів прийти і вирівнати свої довги, щоби ненаражуватися на суспендацію. Рівнож напоминається тих членів, що були суспендовані минулого місяця, коли не прибудуть і не вирівнають своїх залеглостий, утратять всі права до Союза і Братства. — Гр. Костик, гол.; П. Саламаха, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21-го червня, в домі Укр. Амер. Горожан, в год. 1-ій пополудни. Кождий член обовязково повинен явитись на час, бо лише таким способом можна буде полагодити скоро мітінгові справи. Буде також вибір пікнікового комітету на день 12 липня. — Волод. Сегінь, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Отсим подається до відома, що піврічний мітінґ Тов. Запорожської Січи, від. 347, відбудеться в неділю, 21 червня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній на оҐгбін дорозі. Обовязком є кождого члена явитися на означений час. — П. Чопек.

ДЕРБИ, КОНН. Укр. Тов. Запорожська Січ, від. 23, повідомляє, що мітінґ і збірка місячних вкладок відбудеться в неділю, 21 чертня, в годині 1-ій пополудни, на фармі Франка Співака (Ґреси Гіл). По збірці буде пікнік. Тому кождий член є обовязаний явитись на мітінґ, вирівнати свої залеглости і взяти участь у своїй забаві. Вразі дощу мітінґ відбудеться на галі де завсіди, в годині 3-тій пополудни. Проситься всіх членів після сего поступити. Не явившийся член чи урядник підлягає карі 1 дол. — Т. Захаревич, кошовий; С. Шуран, кас.; Ів. Бінковський, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Бр. св. Димитрія від. 28, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21 червня. Тож проситься всіх членів вирівнати свої вкладки, бо інакше поступить з довгуючими після статута. Будемо принимати нових членів. — Й. Грушевський, предс.; О. Пасічник, кас., Іван Музика, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться в суботу, 20 червня, в годині 7мій ввечір, в Укр. Домі, 847 К. Френклін ул. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздання за шість місяців. Рівнож повідомляється всіх членів, що Тов. устроює 4-го липня пікнік, на котрі усі члени мають явитися. — Р. Карбівник, гол.; С. Семків, скарб.; Ілько Савчин, писар.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. Михаїла, від. 55, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінґ відбудеться в неділю, 21-го червня, точно в год. 2-ій пополудни. Проситься всіх членів обовязково явитись, а довгуючих проситься вирівнати свої вкладки. Не явившийся член підпаде карі після статута У. Н. Союза. — П. Чайковський, предс., С. Демчук, кас., Н. Шандровський, секр.

ФОРД СІТИ, ПА. Тов. Зап. Січ, від. 63, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21 червня, в годині 1-ій попол., в своїй гали. Кождий член обовязково повинен явитися, бо є важні справи до вирішення, як тако журядники і контрольна комісія здадуть справоздание за пів року. Довгуючичим членам заявляється, щоби не голошувалися до урядників, лиш на мітінґ, бо урядники не мають права довгуючого члена в Тов. тримати, хіба що за нього запатять! Присутність всіх членів навіть з поблизьких місцевостий є конечна. — Мих. Личак, секр.

ФРАКВІЛ, ПА. Бр. св. Ап. Петра і аПвла, від. 242, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбудеться 21 червня, в годині 12-тій вполудне, в церковній гали на Овк ул. На сей мітінґ мають явитись усі члени, бо є важні справи до полагодження, а головно справа 10-літного ювилею, котрий має відбутись 12 липня с. р., то є в день св. Ап. еПтра і Пвла. Не явившийся на мітінґ член підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Давид Ратковський, предс.; І. Уриба, секр.



С. М.

## МИНАЄТЬСЯ ЖИТТЯ.

Хутенько, — мов стрілою
Пронеслися літа;
Лиш думка осталася,
Незмінна, молода.
А з думкою остали
Ще полети буйні:
Згадки юнацтва, милі
Кохані, дорогі.

І хоч в журбі, турботах
Буденщина пливе,
Одна розради іскра
Ще тліє і живе...
Один жевріє вогник
У серденьку на дні.
Минулого лиш спомин,
Що тліє в день і в сні.

Летять, немов стрілою:
Години, дні, літа
І впину їм не має,
Не має вороття...
Поглянеш доокола:
Минається цей світ,
Життя вже нитка тліє
Догарує, як ґніт...



ПОЗІР! — STAPLETON, N. Y.
ЗАХОДОМ УКР. ШКОЛИ І СПІВ. ТОВ. „БОЯН"
при У. Н. Домі в Стейплетон відбудеться представлення
**„СЕРЕД ЦВІТІВ"**
фантастична діточа комедія в 2-ох діях зі співами і танцями, Клавдії Лукашевич
**В НЕДІЛЮ, 21. ЧЕРВНЯ 1931**
В УКР. НАРОД. ДОМІ,
35 WARREN ST., STAPLETON, N. Y.
Поч. точно в год. 7.30 ввечір.
Вступ 50 цнт., діти 25 цнт.
По представленню Тов. Боян відспіває кілька пісень.
До численної участи запрошується всіх Українців з Стейплетон і околиці. — Комітет, 136,40





## ТАРЗАНОВІ ЗВІРЯТА.

47

Як тільки Тарзанові звірі зникли в гущавині джунґлів, Роков схопився на ноги й скільки мав сили кинувся тікати геть від цього для нього страшного й небезпечного міста. Він хотів як найдальше втікати від цих страшних звірів. Джейні також прямувала в цьому напрямкови. Роков усе наближався до неї, не знаючи, що вона перед ним, а вона також не гадала, що Роков уже ось-ось наженe її. Дійшовши до ріки, Джейні пішла вниз по течії.

Вона надибала човен і рішила сісти в нього, щоб пуститися вниз по ріці до океану, де могла сподіватися порятунку. Коли Джейні з великим трудом майже зіпхнула човен у воду, вона побачила, що недалеко по березі біжить до неї Роков. Це вдесятерило силу Джейні й вона скорше почала зсувати човен до води. Ще кілька секунд напруження сил й вона буде безпечною. Та Роков тимчасом прискорив біг і вже майже добіг до човна.

Ще одно надлюдське зусилля й човен опинився в воді. Роков аж у воду скочив, щоб ухопитися руками за човен, та не встиг. Джейні була так перестрашена, що трохи не стратила притомности. Коли побачила, що Роков вибіг знову на берег, у неї трохи відлягло від серця. Та тут вона побачила, що не в силі човна підштовхнути далі, бо течія притискає його до берега. Роков це також побачив і щось схопивши з землі, знову побіг по березі за човном.

У відповідну хвилину він розмахнувся й накинув на ніс човна мотуз, яким човен був привязаний до дерева. Злісно усміхаючись, почав Роков тягнути до себе човен, а перелякана до смерти Джейні не знала, що робити. Стрибати в воду не можна, бо зїдять крокодилі, а попасти в руки Рокова теж не всміхалося їй. Вона вже бачила себе в руках садистично сміючогося Рокова. Та вмить щось згадала й сміх Рокова перемінився на переляк і злість.